

COVID-19 pandemija

Praėjusių metų pabaigoje, kai sergamumas COVID-19 liga buvo itin aukštas, Vyriausybė paskelbė karantiną, o vieną didžiausių iššūkių – judėjimo ribojimus – teko valdyti vidaus reikalų sistemos pareigūnams. Judėjimo tarp savivaldybių ribojimas ir žmonių, kurie izoliavosi, kontrolė padėjo suvaldyti viruso plitimą.

Neteisėtos migracijos krizė

Birželio mėnesį itin išaugo į Lietuvą neteisėtai norinčių patekti migrantų srautas – tai buvo nedemokratinio Baltarusijos režimo organizuojamos atakos pradžia.

Siekiant ją suvaldyti buvo:

- sutelktos pasieniečių, policijos, Viešojo saugumo tarnybos, kariuomenės pajėgos;
- paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija;
- operatyviai priimti Užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimai;
- priimtas specialusis įstatymas dėl fizinio barjero įrengimo prie Baltarusijos sienos;
- pakoreguotas Civilinės saugos įstatymas, pakeistas Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas;
- sukurtas Jungtinis situacijų centras.

Nuo rugpjūčio mėnesio pradžios, kai buvo pradėtas taikyti užsieniečių apgrėžimas Lietuvos pasienyje su Baltarusija, į šalį buvo neįleista beveik 8 000 migrantų. Sienos kontrolė iki šiol nuolat vykdoma sustiprintu režimu.

Migracijos krizė paskatino greičiau spręsti ir modernių sienos stebėjimo sistemų įdiegimo klausimą. Šiuo metu paskelbti reikalingos įrangos pirkimai dėl viso sienos su Baltarusija ruožo. Nuo 2023 m. preliminariai planuojama užtikrinti visos sienos su Baltarusija stebėjimą moderniomis sistemomis. Prasidėjus migrantų antplūdžiui, teko skubiai ieškoti jiems apgyvendinimo vietų, užtikrinti maitinimą ir medicininę pagalbą. Per labai trumpą laiką migrantų poreikiams buvo pritaikyti 5 apgyvendinimo centrai. Pažeidžiamiausioms grupėms – nėščioms moterims, vaikams, nelydimiems nepilnamečiams, neįgaliesiems teikiama būtiniausia socialinė pagalba.

Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos baigė nagrinėti neteisėtai į Lietuvą iš Baltarusijos patekusių migrantų prieglobsčio prašymus, kuriuos užregistravo vasarą ir rugsėjį dirbusios mobiliosios komandos. Iš 3272 prašymų prieglobstis suteiktas 54 užsieniečiams – kitų

laukia išsiuntimas į kilmės šalis. Siekiant mažinti migrantų išlaikymui Valstybės patiriamas išlaidas, aktyviai skatinamas migrantų savanoriškas grįžimas.

Pokyčiai Europos Sąjungos (ES) migracijos politikoje

Prasidėjus neteisėtos migracijos krizei, Lietuva inicijavo diskusijas dėl būtinų pokyčių ES migracijos politikoje. Ministrės A. Bilotaitės inicijuotą kreipimąsi į Europos Komisiją palaikė 12 ES vidaus reikalų ministrų, vėliau palaikymą išreiškė dar 2 šalys.

Europos Komisija atsižvelgė į Lietuvos pasiūlymą dėl lankstesnių taisyklių taikymo prieglobsčio, materialinių priėmimo sąlygų ir grąžinimo procedūrų su migrantų krize susiduriančioms Baltarusijos kaimynėms Lenkijai, Lietuvai ir Latvijai ir jį pateikė ES Tarybai.

Europos Komisija Lietuvai skyrė 42 mln. eurų skubios paramos neatidėliotiniams poreikiams tenkinti. Sprendžiant neteisėtos migracijos krizę įvyko daugiau nei 100 tarptautinių dvišalių ir daugiašalių susitikimų, Lietuvai ES lygmeniu teikta politinė, humanitarinė, finansinė ir techninė parama.

Fizinio barjero įrengimas – valstybinės svarbos projektas

Rugpjūčio 6 d. Vyriausybė pritarė fizinio barjero Lietuvos pasienyje su Baltarusija įrengimui. Įgyvendinant šį valstybinės svarbos projektą, jau įrengta apie 130 km koncertinos.

„Fizinis barjeras – efektyvi priemonė, padedanti užkirsti kelią neteisėtai migracijai. Sustiprinti valstybės sienos apsaugą yra mūsų svarbiausia užduotis. Būtent Lietuvai teko pirmai patirti Baltarusijos režimo hibridinę ataką ir stoti ginti ne tik savo, bet ir visos ES išorės sienos“, – teigia vidaus reikalų ministrė.

Astravo atominė elektrinė – būtina užtikrinti šalies saugumą

Šalia Lietuvos Baltarusijoje veikianti Astravo atominė elektrinė (AE) reikalauja papildomų investicijų į gyventojų saugumą. AE grėsmė yra nuolatinė, todėl būtina užtikrinti valstybės, savivaldos ir visuomenės pasirengimą galimai branduolinei ar radiologinei avarijai. Vidaus reikalų ministerija pirmą kartą parengė ilgalaikį finansavimo planą dėl pasirengimo galimai radiologinei ar branduolinei avarijai ir per penkerių metų laikotarpį tam numatė skirti 90 mln. eurų. 2021 m. gegužės mėnesį surengtos

pratybos pasirengimui galimai AE avarijai. Panašias pratybas ketinama organizuoti ir toliau, artimiausios planuojamos 2022 m. viduryje. Taip pat parengta krizių valdymo koncepcija.

Gaisrinė sauga

Siekiant mažinti gaisruose žūstančių žmonių skaičių, patvirtintas Gaisrų prevencijos veiksmų planas. Jo tikslas – pasiekti, kad iki 2031 m. gaisruose žuvusiųjų skaičius būtų tris kartus mažesnis ir toliau mažėtų. Planas pagrįstas plačios įtraukties idėja – jį drauge įgyvendina ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, ir Policijos departamentas, ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, ir visos savivaldybės. Toks kompleksinis planas gaisrinės saugos srityje parengtas pirmą kartą.

Statutinių pareigūnų aprūpinimas

Pagrindinis prioritetas formuojant vidaus reikalų sistemos biudžetą – nuosekliai didinti pareigūnų darbo užmokestį, aprūpinti pareigūnus būtinomis priemonėmis ir įranga, skirti didesnę dėmesį naujų pareigūnų pritraukimui ir skirtingų statutinių tarnybų atlyginimų netolygumams mažinti.

2022 m. biudžete numatyta 31 mln. eurų vidaus reikalų statutinių įstaigų pareigūnų nuosekliai darbo užmokesčiui didinti. Dar 5,5 mln. eurų bus skirta pareigūnų aprūpinimui būtiniausiomis priemonėmis ir 7,3 mln. eurų – pareigybių komplektavimui. 2021 m. III ketvirčio statutinių įstaigų pareigūnų vidutinis darbo užmokestis, atskaičius mokesčius, palyginus su 2020 m. pareigūnų vidutiniu darbo užmokesčiu, pakilo 5 proc., t. y. nuo 1 048 eurų iki 1 100 eurų.

Igyvendinama valstybės tarnybos pertvarka

Vidaus reikalų ministerija jau parengė valstybės tarnybos efektyvumo didinimo trumpuoju laikotarpiu priemonių paketą, o netrukus pristatys valstybės tarnybos pertvarkos koncepciją.

Pradėtas įgyvendinti sisteminis Valstybės tarnybos pertvarkos projektas. Jo tikslas – stiprus valstybės įstaigų vadovų korpusas, efektyvi žmogiškųjų išteklių valdymo sistema. Be to, bus peržiūrėtos ir visų institucijų funkcijos, įsteigtas valstybės tarnybos valdymo kompetencijų centras. Tikimasi, jog tai sustiprins vadovų lyderystės gebėjimus, padidins valstybės tarnybos profesionalumą, lankstumą bei efektyvumą ir diegiant inovacijas valstybės tarnyboje modernizuos žmogiškųjų išteklių valdymą. Taip pat atliekama Viešojo valdymo agentūros studija – ja remiantis iki metų pabaigos bus sukurtas vykdomųjų agentūrų ir su jų valdysena susijęs modelis.

Vidaus reikalų ministerija parengė ir atnaujintas Asmenų prašymų, skundų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo institucijose taisykles. Tai sudarys palankesnes sąlygas asmenų aptarnavimui ir veiksmingesniam vieno langelio principo įgyvendinimui. Institucijos galės plačiau naudoti informacines ir ryšių technologijas, viešai skelbdamos informaciją apie savo veiklą ir priimdamos asmenų prašymus ir skundus.

Atsisakoma Vidaus reikalų ministerijai nebūdingų funkcijų

Atlikta vidaus reikalų sistemos funkcijų peržiūra – įvertinta, kokios funkcijos būdingos Vidaus reikalų ministerijai, o kurių ministerija neturėtų vykdyti. Atsižvelgdama į peržiūros išvadas, Vidaus reikalų ministerija nusprendė atsisakyti 5 viešųjų įstaigų (VŠĮ). VŠĮ Vilniaus kultūros, pramogų ir sporto rūmai, VŠĮ valstybės ir savivaldybių tarnautojų mokymo centras „Dainava“ ir VŠĮ Vidaus reikalų ministerijos Poilsio ir reabilitacijos centras „Pušynas“ bus likviduotos, o jų turtas perduotas Turto bankui. VRM atsisako savininko teisių ir į VŠĮ Bendrystės ir socialinių inovacijų centrą bei BĮ koncertinę įstaigą VRM Režisierių pučiamųjų orkestrą.

Kartu su pareigūnų bendruomene per 2022 m. bus parengtas profesinių ligų prevencijos ir reabilitacijos paslaugų teikimo modelis, siekiant atliepti pareigūnų poreikį laiku gauti aukščiausios kokybės paslaugas. Planuojama didinti finansavimą pareigūnų reabilitacijos paslaugoms ir siekti, jog jas kasmet gautų bent 10 proc. pareigūnų.

Stipresni ir savarankiškesni regionai

Įsteigta 10 regionų plėtros tarybų, taip suteikiant regionams daugiau savarankiškumo ir galių spręsti regionams aktualias socialines ir ekonomines problemas. Vienas svarbiausių Vidaus reikalų ministerijos tikslų – suderinti veiksmus su kitomis ministerijomis, kad regionų plėtros planams būtų skirta apie 30 proc. ES lėšų, arba 1,8 mlrd. eurų. Be to, suplanuotos 2021–2027 m. ES fondų investicijos bus skiriamos integruotoms šalies teritorijoms vystyti. Vietos plėtros strategijoms numatyta 41,5 mln. eurų ES fondų lėšų, o tvarios miestų plėtros veiksams ir savivaldybių bendradarbiavimu grįstoms funkcinėms zonoms vystyti – 612 mln. eurų ES fondų lėšų.